

ДО ПИТАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Ю.І. МІЗИК, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

вул. Революції, 12, м. Харків, 61002, Україна

mizik.yuliya@rambler.ru

Житлово-комунальний комплекс – це одна з важливих та пріоритетних галузей національного господарського комплексу, яка забезпечує життєдіяльність населених пунктів та суттєво впливає на розвиток соціально-економічних взаємовідносин у державі. Понад 14,2 тис. спеціалізованих підприємств та організацій різних форм власності надають споживачам 40 видів житлово-комунальних послуг. Проте в житлово-комунальному комплексі накопичено багато проблем, які генерують загрози його фінансово-економічної безпеки та подальшого сталого розвитку. Станом на 1 січня 2012 року сума збитків галузі зросла до 2559,1 млн. грн., дебіторська заборгованість склала 13543,3 млн. грн., а кредиторська заборгованість – 19855,9 млн. грн. [2] Тому сьогодні одним з визначальних напрямків зростання ефективності та спроможності управління житлово-комунальними підприємствами є формування та удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємств ЖКК на базі комплексної оцінки її рівня.

Для всебічної характеристики фінансово-економічної безпеки (ФЕБ), кількісної оцінки її рівня, важливе значення має виділення окремих її складових. Для опису окремих складових ФЕБ підприємств ЖКК найголовнішим є формування системи специфічних показників, які характеризують згадані вище галузеві особливості функціонування цих підприємств. Однак обрана система показників повинна відповідати загально встановленим вимогам [1, 3]:

1. унікальність показників, тобто відсутність надмірності та дублювання інформації. Хоча число показників може бути теоретично не обмеженим, проте враховуючи цілі оцінки, вони повинні бути практично корисними та відповідно до цього їхня кількість має бути не великою;

2. повнота, тобто обрані показники повинні описувати досить повно та всебічно найбільш суттєві аспекти ФЕБ;

3. достовірність, тобто відповідність показників реальним даним статистичної і фінансової звітності в межах існуючої системи національних рахунків і обліку;

4. відсутність мультиколінеарності, тобто показники не повинні бути сильно корелірованими між собою, оскільки це може привести до багатократного повтору інформації.

Існують різні підходи до формування інформаційного простору: вибір показників може здійснюватися інтуїтивно, на основі минулого досвіду,

експертним шляхом, а також шляхом оцінки різних статистичних коефіцієнтів. Від того, наскільки повно і точно сформований інформаційний простір показників, залежить своєчасність розпізнавання негативних тенденцій розвитку та можливості попередження дії загроз ФЕБ.

Для формування комплексної оцінки рівня ФЕБ за великим числом ознак доцільно застосувати таксономічний метод, який дозволяє згорнути багатомірний статистичний матеріал, що характеризує явище в часі або в просторі, у єдиний інтегральний показник. Для побудови інтегрального показника взятий таксономічний показник рівня розвитку, запропонований З. Хельвігом, що представляє собою синтетичну величину, «рівнодіючу» всіх ознак, що характеризують об'єкти досліджуваної сукупності та дозволяють лінійно їх впорядковувати [1]. При комплексній оцінці ФЕБ підприємств ЖКК необхідно визначити, так званий, еталонний рівень, характеристика якого залежить від класифікації ознак, які описують фінансово-економічну безпеку, на стимулятори та дестимулятори. До стимуляторів належать чинники, високі значення яких бажані для задовільного рівня ФЕБ. Тоді в якості дестимуляторів виступають показники, високі значення яких представляють загрозу ФЕБ на підприємствах ЖКК. Після цього необхідно зіставити значення рівнів ФЕБ житлово-комунальних підприємств з їх еталонним за евклідовою відстанню між ними, а потім розрахувати значення інтегрального й модифікованого показника для кожного. На практиці модифікований показник інтерпретується наступним чином: чим ближче значення показника інтегральної оцінки до одиниці, тим вищий рівень ФЕБ має житлово-комунальне підприємство.

Визначені інтегральні показники рівня ФЕБ на певну дату (тобто статичні) використовуються для аналізу динаміки їх змін за певний час з визначенням темпів таких змін. Результати такого аналізу корисні для прогнозування рівня ФЕБ підприємств ЖКК на перспективу.

Таким чином, впровадження в практичну діяльність житлово-комунальних підприємств розробленого інструментарію комплексної оцінки дозволить здійснити диференціацію підприємств ЖКК за рівнем фінансово-економічної безпеки для аналізу динамічних змін і визначення орієнтованого набору загроз ФЕБ житлово-комунальних підприємств з метою прогнозування рівня ФЕБ під дією цих загроз.

1. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях. Методы таксономии и факторного анализа / Веслав Плюта; [пер. с пол. В. В. Иванова; науч. ред. В. М. Жуковской]. — М.: Статистика, 1980. — 151 с.

2. Фінансово-економічні показники роботи підприємств житлово-комунального господарства комунальної форми власності станом на 1 січня 2012 року [Електронний ресурс] : за оперативною інформацією Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – Режим доступу <http://www.minregion.gov.ua>. – Назва з екрану.

3. Фомин Я.А. Диагностика кризисного состояния предприятия /
Фомин Я.А. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 349 с.